

Til:

Rovviltnemnda i region 5 v/
Statsforvalteren i Innlandet
sfinpost@statsforvalteren.no

Fra:

NOAH – for dyrs rettigheter
Dronningens gate 13
0152 Oslo
register@dyrsrettigheter.no

Sak: 3/26

Dato: 27.03.2026

Klage på vedtak om kvote for betinget skadefelling av jerv i region 5

NOAH – for dyrs rettigheter påklager med dette rovvilnemnda i region 5/Hedmark sitt vedtak om kvote for betinget skadefelling av jerv i 2026-2027. Nemnda har vedtatt en kvote på 10 jerver for betinget skadefelling for perioden fra 1. juni 2026 til 15. februar 2027 eller til kvoten er fylt dersom det skjer før perioden er slutt. NOAH ber om at vår klage tas til følge og at vedtaket omgjøres.

Innledende kommentarer

Det er svært alvorlig at nemnda åpner for å skyte jerv, som er kategorisert som sterkt truet på den norske rødlista. Artsdatabanken har påpekt at arter som befinner seg i sterkt truet tilstand har svært høy risiko for å utryddes fra norsk natur. Jerven er oppført på Bernkonvensjonens liste II over strengt beskyttede dyrearter. Ettersom mer enn 25 % av den europeiske jervebestanden finnes i Norge, regnes arten regnes som en norsk ansvarsart, og Norge har derfor et særlig ansvar for å sikre at bestanden er levedyktig. Etter Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven (nml.) skal jerven ivaretas og sikres levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. NOAH mener vedtaket utgjør svært uforsvarlig forvaltning av en norsk ansvarsart, og kan bidra til å sette jervebestandens overlevelse i fare.

Norges politiske ledelse forpliktet seg i 2020 til å stanse tap av biologisk mangfold. Å stanse tap av biologisk mangfold innebærer iverksetting av tiltak for å øke tilstedeværelsen og utbredelsen

av arter som står i fare for å bli borte fra vår natur. Jerv er en slik art. Å tillate å skyte individer av en art som ikke er i en levedyktig tilstand utgjør etter NOAHs mening svært uforsvarlig naturforvaltning. Norge er forpliktet til å ta vare på de truede rovdyrene gjennom Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven. Rovviltnemndas vedtak er ikke forenlig med disse forpliktelsene.

NOAHs vurdering

Vurdering av naturmangfoldloven §§ 8-10

Nml. § 7 krever at prinsippene i nml. §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet, noe som ikke er blitt gjort i tilstrekkelig grad i vedtaket. NOAH mener føre-var-prinsippet jf. nml. § 9 må tillegges betydelig større vekt i denne saken på grunn av begrenset kunnskapsgrunnlag om artens faktiske sårbarhet. Det finnes ikke noen forvaltningsplan om langsiktig overlevelse av jervebestanden i Norge. Fraværet av en slik plan skjerper kravene til kunnskapsgrunnlaget jf. nml. § 8 og forutsetter at rovviltnemnda i større grad dokumenterer hvordan vedtaket er forenlig med artens langsiktige bevaringsstatus. NOAH mener at nemnda ikke har synliggjort noen tiltak som skal sikre at utvidelsen av kvoten ikke medfører fare for overlevelse og levedyktighet av jervebestanden i Norge. Utover jervebestandens overlevelse isolert sett, må man også vurdere konsekvensene for det øvrige naturmangfoldet når man holder en nøkkelart på et kunstig lavt nivå slik at den ikke kan utfylle sin økologiske rolle. NOAH kan ikke se at nemnda har foretatt en slik vurdering.

Man må også vurdere jervens sårbare status i sammenheng med prinsippet om samlet belastning jf. nml. § 8. NOAH vil i den forbindelse gjøre oppmerksom på forarbeidene til nml. Ot.prp.nr.52 (2008-2009), hvor det står: «Sett i sammenheng med føre-var-prinsippet innebærer prinsippet om samlet belastning også at en beslutning skal vurderes i lys av muligheten for flere påvirkninger av samme art senere, eller for andre fremtidige påvirkninger som sammen med den foreliggende påvirkningen kan gi en uønsket virkning på naturmangfoldet». Nemnda må altså vurdere både muligheten for kontinuerlige høye kvoter for betinget skadefelling og lisensfelling, samt utvidelser av disse, og for andre påvirkninger som kan ha uønsket virkning på naturmangfoldet, herunder utbygging og ulovlig jakt.

NOAH mener at nemnda ikke i tilstrekkelig grad har forholdt seg til nml. §§ 8-10 som retningslinjer for vedtaket.

Naturmangfoldloven § 18

Vedtaket etter naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. NOAH mener ikke disse to vilkårene er oppfylt. NOAH mener heller ikke vilkåret om skade jf. § 18 bokstav b er oppfylt.

1. Vilkåret om bestandens overlevelse er ikke oppfylt (nml. § 18 andre ledd)

Ifølge nml. § 18 andre ledd, kan skadefelling kun tillates hvis det ikke truer bestandens overlevelse. Som sterkt truet art på den norske rødlista, skal jerven både etter Bernkonvensjonen artikkel 2 og nml. § 5 ivaretas og sikres levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Jerv er oppført i Bernkonvensjonens bilag II og skal derfor etter artikkel 6 sikres særlig beskyttelse gjennom juridiske og administrative tiltak, i tillegg til at enhver form for tilsiktet drap er ulovlig jf. art. 6 bokstav a.

Jerven er kategorisert som sterkt truet i Norge og sårbar i andre deler av Skandinavia. Ifølge Rovdata ble det påvist kun 51 jervekull i Norge i 2025 – en nedgang på 10 kull sammenlignet med 2024.¹ I en presset og liten bestand som jervebestanden i Norge, vil ethvert uttak kunne ha store konsekvenser for arten som helhet. Det har vært en sterk reduksjon av jervebestanden i region 5, og i 2025 ble bestandsmålet kun så vidt oppnådd. Bestanden er viktig i seg selv, men også for tilførsel av gener til den sørvestlige bestanden. Når man ser at bestanden minker som nå, er det grunn til å være bekymret for den langsiktige overlevelsen av både den østlige og vestlige delpopulasjonen, og NOAH finner det derfor svært alarmerende at man legger til rette for å skyte ti individer.

I forarbeidet til naturmangfoldloven Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) står det til § 18: «Bestemmelsen må også leses i lys av forvaltningsmålet i § 5 første ledd, som legger vekt på ivaretagelse av et tilstrekkelig genetisk mangfold». Den skandinaviske jervebestanden er den bestanden av eurasiske jerv i verden som har lavest genetisk diversitet, en av de laveste som er målt blant alle rødlistede dyrearter.^{2,3} Forskere mener at noe av grunnen til dette er jakt og lav reproduksjon.⁴ Dersom man skal legge en terskel for «tilstrekkelig genetisk mangfold», bør denne i hvert fall være på nivå

¹ Rovdata. Bestandsstatus – Jerv. <https://rovdata.no/Jerv/Bestandsstatus.aspx>

² Bujnáková, D. et al. (2024). Expanding from local to continental scale—A genetic assessment of the Eurasian wolverine. *Diversity and Distributions*, 30, e13846. <https://doi.org/10.1111/ddi.13846>

³ Ekblom, R. et al. (2018). Genome sequencing and conservation genomics in the Scandinavian wolverine population. *Conservation Biology*, 32: 1301-1312. <https://doi.org/10.1111/cobi.13157>

⁴ Lansink, G.M.J. et al (2022). Potential for increased connectivity between differentiated wolverine populations. *Biological Conservation*, Volume 272, 109601, ISSN 0006-3207. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2022.109601>.

med underarten (Eurasisk jerv; *Gulo gulo gulo*) som helhet, og bør på ingen måte ligge i det nedre sjiktet av alle utrydningstruede dyr. Leser man § 18 i lys av § 5, er vilkåret om at uttaket ikke truer bestandens overlevelse, ikke oppfylt.

NOAH mener at nemnda ikke har dokumentert at kvoten ikke utgjør en fare for bestandens langsiktige overlevelse og levedyktighet. Vilkåret om bestandens overlevelse er dermed ikke oppfylt, jf. nml. § 18 andre ledd.

2. Vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger er ikke oppfylt (nml. § 18 andre ledd)

Ifølge nml. § 18 andre ledd og Bernkonvensjonen artikkel 9, kan det kun åpnes for skyting av truede ville dyr hvis formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Dette gjelder både innenfor og utenfor forvaltningsområdene. Bernkonvensjonens stående komité har i vedlegget til «Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention» presisert at myndighetene skal velge det alternativet som har minst negativ effekt på arten, og at begrunnelsen for valget skal være objektiv og verifiserbar.⁵

Bestemmelsene stiller altså krav om at alternative, ikke-letale tiltak skal være reelt vurdert og forsøkt før det gis tillatelse til et irreversibelt inngrep som felling av en sterkt truet nøkkelart. NOAH klager på et høyt antall skadefellingsvedtak årlig, og det er svært sjeldent at ikke-letale forebyggende tiltak eller alternativer til felling er reelt utprøvd før det gis tillatelse til skyting av truede rovdyr. Rovviltnemnda har en viktig rolle i å fremme disse tiltakene, og det bør naturligvis skje *før* skaden inntreffer. Når forvaltningen vedtar en så stor kvote, kan dette skape en forventning om at skadefelling er en løsning på lik linje med forebyggende og ikke-letale tiltak.

Nemndas begrunnelse for kvoten er å begrense potensiell skade på sau og tamrein. NOAH understreker at slike generelle og fremtidsrettede antakelser om skadepotensial ikke kan erstatte kravet i naturmangfoldloven § 18 andre ledd og Bernkonvensjonen artikkel 9 om at andre tilfredsstillende løsninger skal være vurdert og forsøkt før det åpnes for skyting av en strengt vernet art. En kvote av dette omfanget sender et signal om en generell adgang til skyting, og stiller derfor særlig strenge krav til at alternative, ikke-letale løsninger vurderes grundig og konkret.

Et bredt spekter av vitenskapelige studier viser at felling av rovdyr i beste fall har kortvarig effekt og er i mange tilfeller er kontraproduktivt. Nye individer vil vandre inn i området, og

⁵ Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention. <https://rm.coe.int/16807461dd>

skadeproblemet vil kunne vedvare eller forsterkes. Forskningen peker i stedet på at det må legges mer vekt på ikke-letale forebyggende tiltak.^{6,7,8,9,10,11} Å basere skadehåndtering på skyting av truede rovdyr er derfor verken faglig eller forvaltningsmessig forsvarlig.

Det finnes en rekke kjente og dokumenterte forebyggende tiltak som kan benyttes for å redusere tap av husdyr og tamrein, herunder intensivt tilsyn i risikoperioder, midlertidig inngjerding, justering av slippetidspunkt, bruk av vokterdyr, skremmetiltak og kombinasjonsløsninger tilpasset lokale forhold.^{12,13,14,15,16,17} Flere av disse tiltakene er anbefalt av NIBIO og støttet av internasjonal forskning, men fremstår som lite eller ikke vurdert i forbindelse med kvotefastsettelsen. Vedtaket med vedlegg inneholder ingen konkret redegjørelse for hvilke av disse tiltakene som er vurdert, hvordan de er vurdert opp mot hverandre, eller hvorfor de samlet sett ikke kan redusere skadeomfanget tilstrekkelig til å unngå skadefelling av en slik størrelsesorden som det legges opp til.

Vi trenger økt toleranse for ville dyr, spesielt rovdyr, og vil man beskytte husdyr finnes det altså en rekke tiltak som har dokumentert større effekt enn å ta livet av rovdyrene. Under mål 4 i Kunming-Montreal rammeverket (Naturavtalen), som ble vedtatt i desember 2022 står det blant annet: «forvalte samhandlingen mellom mennesker og viltlevende dyr på en effektiv måte med sikte på å minimere konflikt mellom mennesker og dyr og fremme sameksistens.»¹⁸ Å legge opp til skadefelling på denne måten er altså både kontraproduktivt og i strid med internasjonale avtaler.

⁶ Rigg, R., et al. (2011). Mitigating carnivore–livestock conflict in Europe: Lessons from Slovakia. *Oryx*, 45(2), 272–280

⁷ Karlsson, J., & Johansson, Ö. (2010). Predictability of repeated carnivore attacks on livestock favours reactive use of mitigation measures. *Journal of Applied Ecology*, 47(1), 166–171.

⁸ Treves, A., et al. (2016). Predator control should not be a shot in the dark. *Frontiers in Ecology and the Environment*, 14(7), 380–388. <https://doi.org/10.1002/fee.1312>

⁹ Bruns, A., et al. (2020). The effectiveness of livestock protection measures against wolves (*Canis lupus*) and implications for their co-existence with humans. *Global Ecology and Conservation*, 21, e00868. <https://doi.org/10.1016/j.gecco.2019.e00868>

¹⁰ Müller, J. R. B., et al. (2016). Effectiveness of contemporary techniques for reducing livestock depredations by large carnivores. *Wildlife Society Bulletin*, 40(4), 806–815. <https://doi.org/10.1002/wsb.720>

¹¹ Fernández-Gil, A., et al. (2016). Conflict misleads large carnivore management and conservation: Brown bears and wolves in Spain. *PLoS ONE*, 11(3), e0151541

¹² Iliopoulos, Y., et al. (2019). Tools for co-existence: Fladry corrals efficiently repel wild wolves (*Canis lupus*) from experimental baiting sites. *Wildlife Research*, 46(6), 484–498. <https://doi.org/10.1071/WR18146>

¹³ Bruns, A., et al. (2020). The effectiveness of livestock protection measures against wolves (*Canis lupus*) and implications for their co-existence with humans. *Global Ecology and Conservation*, 21, e00868. <https://doi.org/10.1016/j.gecco.2019.e00868>

¹⁴ Khorozyan, I., & Waltert, M. (2019). A framework of most effective practices in protecting human assets from predators. *Human Dimensions of Wildlife*, 24(4), 380–394. <https://doi.org/10.1080/10871209.2019.1619883>

¹⁵ Rigg, R., et al. (2011). Mitigating carnivore–livestock conflict in Europe: Lessons from Slovakia. *Oryx*, 45(2), 272–280.

¹⁶ Musiani, M., et al. (2003). Wolf depredation trends and the use of fladry barriers to protect livestock in western North America. *Conservation Biology*, 17(6), 1538–1547. <https://doi.org/10.1111/j.1523-1739.2003.00063.x>

¹⁷ <https://www.nibio.no/tema/landskap/norsk-viltskadesenter/forebyggende-tiltak-mot-rovviltskader-pa-rein>

¹⁸ Norsk oversettelse av vedlegg til beslutning CBD COP15/4 Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework. Mål 4. <https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/kld/aktuelt/2023/norsk-oversettelse-av-kunming-montreal-global-biodiversity-framework.pdf>

Nemnda har ved fastsettelsen av kvoten lagt til grunn generelle antakelser om skadepotensial, uten å legge til rette for at alternative, mindre inngripende tiltak vurderes eller forsøkes. Det er heller ikke gitt noen objektiv og etterprøvbar begrunnelse for hvorfor en kvote av denne størrelsesordenen er nødvendig fremfor bruk av ikke-letale forebyggende tiltak.

Vilkåret i naturmangfoldloven § 18 andre ledd og Bernkonvensjonen artikkel 9 om at andre tilfredsstillende løsninger skal være vurdert og funnet utilstrekkelige, er dermed ikke oppfylt.

3. Vilkåret om «skade» er ikke oppfylt (nml. § 18 bokstav b)

Lovgivningen åpner for uttak av jerv for å avverge skade på husdyr og tamrein. Norsk lov (nml.) og Bernkonvensjonen har noe ulik ordlyd, da nml. § 18 bokstav b kun bruker ordet skade alene, mens det i Bernkonvensjonens artikkel 9 punkt 1 heter *serious damage*. På grunn av jervens status som norsk ansvarsart og tilstedeværelse på Bernkonvensjonens liste 2, må denne skaden ha et visst omfang. Lovavdelingen i justis- og beredskapsdepartementet har uttalt om § 18 at «loven oppstiller et visst minstekrav til skadens alvorlighetsgrad og omfang, før uttak kan skje».¹⁹ NOAH mener at dette minstekravet ikke er oppfylt i region 3.

Tallene for påviste tap av beitedyr til jerv i region 5 viser en nedadgående trend. Av 668 sau som ble erstattet som tapt til jerv i 2025, var kun to tap dokumentert. Ingen rein ble dokumentert tapt til jerv i reindriftingsåret 2024/2025. Nemnda kan ikke åpne for en kvote på ti jerver basert på disse tallene. Det er ikke tilstrekkelig å stille opp hypoteser om at det kan oppstå skadesituasjoner i hele regionen. Det ble ikke felt jerv på skadefelling i 2025, og det er derfor uklart hvorfor det plutselig er behov for en skadefellingskvote av dette omfanget. Skadehistorikken i regionen rettfærdiggjør ikke en kvote på ti individer, uavhengig av om annen felling også belastes kvoten.

Konklusjon

NOAH – for dyrs rettigheter konkluderer med at vedtaket utgjør uforsvarlig forvaltning av jerv, og strider med nasjonal og internasjonal lov – nml. §§ 5, 8, 9 og 10, § 18 første ledd bokstav b og § 18 andre ledd, samt artikler 2, 6 og 9 i Bernkonvensjonen. NOAH ber derfor om at vedtaket omgjøres slik at det ikke tillates betinget skadefelling av sterkt truet jerv.

Med hilsen

¹⁹ Tolkningsuttalelse fra lovavdelingen (15.12.2016). Ref 16/7859. § 18 – Lisensfelling av ulv. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/-18---lisensfelling-av-ulv/id2526171/>

NOAH – for dyrs rettigheter v/ -
Hannah Sofie Aanonsen (veterinær)